

УДК 343.9

Лісова Н. В. – кандидат юридичних наук, доцент, начальник відділу організації наукової роботи управління організаційного забезпечення та планування Національної академії прокуратури України, м. Київ; e-mail: nelilisova@ukr.net; ORCID 0000-0002-4410-6662

Запобігання злочинам у сфері економічної діяльності

Актуалізовано питання запобігання злочинам у сфері економічної діяльності, зокрема щодо створення державного правоохоронного органу, діяльність якого буде спрямована на виявлення, запобігання, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, віднесених до його підслідності, які безпосередньо чи опосередковано завдають шкоди публічним фінансам, а також протидію злочинності у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах, запобігання їх учиненню в майбутньому. Проаналізовано підходи до визначення видів кримінальних правопорушень, які можуть бути віднесені до вчинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності. Науковці не дійшли одностайної думки щодо трактування сутності поняття «економічні злочини» та їх класифікації. Несформованість єдиного підходу до обговорюваної проблематики спричиняє труднощі на практиці, що значно знижує рівень запобігання злочинам у сфері економічної діяльності. Відповідно до п.26 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затвердженого наказом Генерального прокурора України від 6 квітня 2016 року № 139, кримінальні правопорушення (осіб, які їх учинили) за видами економічної діяльності визначають і заносять до Реєстру лише з використанням Національного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності». Обґрунтовано доцільність удосконалення цієї вимоги. Зокрема, запропоновано унормувати порядок обліку злочинів, учинених на підприємствах, установах та організаціях за видами економічної діяльності відповідним нормативно-правовим актом, яким установити вичерпний перелік статей Кримінального кодексу України. Визначаючи види злочинів, що можуть бути віднесені до злочинів у сфері економічної діяльності, слід керуватися такими положеннями: злочин, учинений спеціальним суб'єктом (службовою особою), який пов'язаний з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, відносити до вчинених на підприємстві, установі чи організації незалежно від форми власності; злочин, суб'єктом учинення якого є загальний суб'єкт, обліковувати за Класифікатором видів економічної діяльності за умови вчинення його: працівником підприємства, установи чи організації під час виконання трудових обов'язків, іншою особою, злочинними діями якої завдано шкоду підприємству, установі, організації або суб'єкту господарювання. Такий перелік забезпечить чіткий порядок віднесення кримінальних правопорушень до вчинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності.

Ключові слова: запобігання злочинам; кримінальне правопорушення; економічна злочинність; класифікація; економічна діяльність; облік злочинів; спеціально-кримінологічні заходи.

Постановка проблеми. Розбудова державності в Україні, зміна її політичного та соціально-економічного устрою, проведення антитерористичної операції, реформування правоохоронної системи супроводжуються зростанням рівня злочинності, зокрема економічної.

Тривають занепад виробництва, інфляція, зниження рівня життя населення, поширення безробіття, що призводить до соціального занепаду та пошуку злочинних шляхів розв'язання окреслених проблем.

Економічна злочинність – украй небезпечне явище, яке вкоренилося в усіх сферах функціонування держави та є негативним чинником на шляху до розбудови країни європейського зразка. Тому запобігання злочинам у цій сфері є важливим завданням, яке постало перед органами державної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику запобігання економічній злочинності, розроблення заходів попередження та профілактики економічної злочинності в Україні в контексті забезпечення економічної безпеки та протидії правопорушенням у цій сфері досліджували М. І. Бажанов, О. М. Бандурка, Ю. В. Баулін, В. Т. Білоус, В. І. Борисов, В. В. Голина, Н. О. Гуторова, І. М. Даньшин, А. П. Закалюк, В. С. Зеленецький, О. Г. Кальман, М. І. Камлик, М. Й. Коржанський, О. М. Костенко, Я. М. Кураш, О. М. Литвак, В. О. Мандибура, Г. А. Матусовський, М. І. Мельник, В. О. Навроцький, О. І. Перепелиця, В. М. Попович, В. В. Сташис, Є. Л. Стрельцов, В. Я. Тацій, В. О. Туляков, І. К. Туркевич, В. П. Філонов, С. С. Чернявський, В. І. Шакур, В. Ю. Шепітько та ін.

Виклад основного матеріалу. Попри досить значну кількість публікацій, а також з огляду на останні зміни в законодавстві щодо окресленої проблематики, потребують додаткового обговорення питання формування єдиних підходів до визначення видів кримінальних правопорушень, які можуть бути віднесені до вчинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності.

Запобігання злочинності є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави, які поділяють на загальносоціальні, спеціально-кримінологічні й індивідуальні заходи запобігання злочинності.

У контексті досліджуваної проблематики слід акцентувати увагу на спеціально-кримінологічних заходах запобігання злочинності. Суб'єктами таких заходів традиційно вважають державні органи, громадські організації, соціальні групи,

посадових осіб і громадян, які цілеспрямовано здійснюють розроблення та реалізацію заходів із запобігання злочинності, у зв'язку з чим мають права, обов'язки й відповідальність за виконання покладених на них завдань [1, с. 93]. Залежно від цілей і завдань, а також функціональних обов'язків науковці поділяють суб'єктів протидії злочинності на дві групи: суб'єкти, які діють на загальносоціальному рівні, та спеціальні суб'єкти [2, с. 167].

Попри достатню кількість спеціальних суб'єктів, які за своїм правовим статусом зобов'язані здійснювати активну протидію економічній злочинності, актуальною залишається необхідність розроблення оптимальної та ефективної організаційно-управлінської структури, її правового забезпечення щодо протидії економічній злочинності, зокрема створення нової державної структури (спеціального суб'єкта запобігання економічним злочинам).

Відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015, серед актуальних загроз національній безпеці України визначено економічну кризу, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення.

Основними цілями Стратегії є утвердження прав і свобод людини та громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального й гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО. Для їх досягнення необхідне формування якісно нової державної політики, спрямованої на захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки, створення ефективного сектору безпеки й оборони України.

Серед основних напрямів державної політики національної безпеки України визначено системну протидію організованій економічній злочинності та «тінізації» економіки шляхом формування переваг легальної господарської діяльності й, водночас, консолідації інституційних спроможностей фінансових, податкових, митних і правоохоронних органів, виявлення активів організованих злочинних угруповань та їх конфіскації.

Ефективна протидія загрозам фінансовій безпеці держави можлива за умови сталого функціонування спеціальної системи своєчасного виявлення й усунення системних загроз у сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню в майбутньому. Поточного року Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України розробив

проект Закону України «Про Національне бюро фінансової безпеки України» (реєстр. № 8157 від 19 березня 2018 року) [3]. В обґрунтуванні його прийняття зазначено, що чинна система органів протидії фінансовій безпеці держави, до якої належать Національна поліція України, Служба безпеки України, податкова міліція, прокуратура, Національне антикорупційне бюро України, Державна служба фінансового моніторингу України, Державна аудиторська служба України та Рахункова палата, є надмірно розгалуженою, унаслідок чого її робота є неефективною.

Мета законопроекту – розроблення організаційно-правових засад діяльності Національного бюро фінансової безпеки (НБФБ) України як державного правоохоронного органу, на який на підставі кримінального аналізу й аналізу ризиків має бути покладено обов'язок з усунення загроз фінансовій безпеці держави, зокрема шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, віднесених до його підслідності, які безпосередньо чи опосередковано завдають шкоди публічним фінансам, а також протидії злочинності у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах, запобігання їх учиненню в майбутньому [3].

Таким чином, на державному рівні здійснено спробу створити єдиний правоохоронний орган, завданням якого є забезпечення фінансової безпеки держави шляхом захисту державних фінансів під час надходження до бюджету, під час розподілу бюджетних ресурсів, протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, виявлення активів, одержаних від підслідних економічних злочинів. До підслідності НБФБ України належатиме досудове розслідування злочинів, передбачених ст. 159¹, 191, 204, 205, 205¹, 209, 209¹, 212, 212¹, 216, 218¹, 219, 220¹, 220², 222, 222¹, 223¹, 223², 224, 231, 232, 232¹, 232², 233 КК України.

На думку автора, таку законодавчу ініціативу слід підтримати, однак певні положення, викладені в проекті Закону «Про Національне бюро фінансової безпеки України» (реєстр. № 8157), є дискусійними та потребують доопрацювання, передусім щодо окремих повноважень, які дублюють повноваження Державної фіскальної служби України, Служби безпеки України, Національної поліції України, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, органами

прокуратури, Державної служби фінансового моніторингу України, Державної аудиторської служби України, Рахункової палати України та інших органів.

Україні важливо враховувати європейський досвід функціонування таких структур. Економічна злочинність у Європі вже протягом тривалого часу (кілька десятиліть) є предметом наукових дискусій. Необхідність ефективно протидіяти її поширенню актуалізує завдання щодо практичного реформування правоохоронної системи. Однак єдиної інституційної моделі не розроблено, що пов'язано з відмінністю юридичних систем і традицій державного будівництва, проблематичністю визначення власне явища економічної злочинності.

У європейських країнах, так само як і в Україні, система протидії економічній злочинності передбачає такі основні елементи: поліцейські органи; спеціалізовані правоохоронні органи; податкові служби; митні служби; органи фінансової розвідки. Повна інтеграція економічних функцій у межах однієї правоохоронної структури становить виняток, а не правило [4].

У цьому контексті актуальним залишається визначення поняття економічної злочинності та видів злочинів, що можуть бути віднесені до категорії «економічна злочинність», оскільки від цього залежить чітке формування підходів суб'єктів запобігання злочинам у сфері економіки до єдиного порядку обліку злочинів, учинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності.

Види економічної злочинності залежать від об'єкта посягання, тому слушною є думка тих науковців, які вважають, що економічна злочинність незалежно від виду має комплексний характер і полягає в кримінально караних діяннях суб'єктів підприємницької діяльності, які посягають на порядок управління економікою, завдають збитків державі, суспільству або окремим громадянам. Крім цього, економічній злочинності притаманний тісний зв'язок з організованою злочинністю та корупцією, що зумовлює її високу латентність. Латентну економічну злочинність небезпідставно пов'язують із тіньовою економікою. Саме у сфері нелегального бізнесу акумулюються значні фінансові ресурси, одержані завдяки незаконній торговельній, посередницькій діяльності, приховуванню доходів від оподаткування. Тіньові підприємства отримують надприбутки, оскільки не сплачують загальнообов'язкові платежі до бюджету, користуються неконкурентними перевагами, підриваючи легальну економічну діяльність інших суб'єктів господарювання [5].

Єдиного визначення поняття «економічна злочинність» і видів злочинів, які можна віднести до цієї категорії, немає. Так, учені пропонують тлумачити економічну злочинність як сукупність умисних корисливих злочинів й осіб, які їх учинили, у сфері легальної та нелегальної економічної діяльності, головним безпосереднім об'єктом яких є відносини власності та відносини у сфері виробництва, обміну, розподілу й споживання товарів і послуг [6].

Визначення економічної злочинності як злочинів, що спричиняють шкоду суспільним відносинам у виробничій, кредитно-фінансовій і торговельній сферах, також сприяє уніфікації поняття «економічна злочинність». Так, Н. Кузнецова трактує економічну злочинність як складову злочинів проти власності та злочинів підприємців. На думку О. Литвака, економічна злочинність – це сукупність навмисних корисливих злочинів, що вчинюють посадові особи, інші працівники підприємств й установ незалежно від форм власності шляхом використання посадового становища й місця роботи [7]. Класифікацію економічних злочинів пропонує В. Франчук: злочини проти власності – привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 185, 186, 188–192 КК України); злочини у сфері господарської діяльності (ст. 199–235 КК України), найнебезпечніші з яких: контрабанда (ст. 201), фіктивне підприємництво (ст. 205), легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209), нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету (ст. 210), ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212), шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222); злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і комп'ютерних мереж (ст. 361–363); злочини у сфері службової діяльності (ст. 364–370), зокрема: зловживання владою або службовим становищем (ст. 364), перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365); службове підроблення (ст. 366); службова недбалість (ст. 367); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368); пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369); провокація підкупу (ст. 370) [8].

Економічні злочини С. Чернявський класифікує за таким принципом: злочини у сфері відносин власності (ст. 190–191 КК України); злочини у фінансовій сфері («фінансові» злочини) (ст. 199–200, 207–212¹, 215–224); злочини у сфері

підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності суб'єктів господарювання (ст. 202–206, 213–214); злочини у сфері захисту від монополізму та несумлінної конкуренції (ст. 228, 231–232¹); злочини у сфері реалізації прав споживачів й обслуговування населення (ст. 225–227, 229); злочини у сфері приватизації державного чи комунального майна (ст. 233–235); злочини у сфері митного регулювання (ст. 201) [9].

З огляду на викладене вище, вбачається, що в науковій літературі немає одностайних підходів до трактування сутності поняття «економічні злочини», неоднозначними є погляди дослідників на питання класифікації економічних злочинів. Зазначене спричиняє певні проблеми на практиці, що істотно знижує рівень запобігання злочинам у сфері економічної діяльності. Саме тому є потреба в унормуванні видів кримінальних правопорушень, які можуть бути віднесені до категорії злочинів у сфері економічної діяльності.

Відповідно до п. 26 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, кримінальні правопорушення (осіб, які їх учинили) за видами економічної діяльності визначають і заносять до Реєстру з використанням Національного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності» (КВЕД), затвердженого наказом Державної служби статистики України від 30 грудня 2013 року № 426 (зі змінами).

Проте головне призначення КВЕД полягає у визначенні та кодуванні основних і другорядних видів економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців. Крім того, КВЕД має забезпечувати статистичний облік підприємств та організацій за видами економічної діяльності; проводити державні статистичні спостереження економічної діяльності й аналізу статистичної інформації на макрорівні (складати показники національних рахунків – рахунків виробництва й утворення доходу, таблиці «витрати–випуск»); зіставляти національну статистичну інформацію з міжнародною шляхом застосування єдиної статистичної термінології, статистичних одиниць і принципів визначення та змінення видів економічної діяльності підприємств й організацій.

Тобто КВЕД – це статистичний інструмент для впорядкування економічної інформації, який не завжди відповідає всім потребам користувачів за межами статистичної системи, у зв'язку із чим можуть виникнути суперечності

стосовно юридичного використання коду КВЕД. Код виду діяльності не створює прав чи обов'язків для підприємств та організацій, не спричинює жодних правових наслідків. Код виду діяльності – не обов'язково достатній критерій для виконання умов, передбачених нормативними актами. У застосуванні нормативних актів або контрактів код виду діяльності – це припущення, а не доказ.

Таким чином, облік кримінальних правопорушень і внесення даних щодо цих правопорушень до Єдиного реєстру досудових розслідувань з використанням КВЕД не є досконалим. Такий висновок ґрунтується на аналізі нормативно-правових документів, які свого часу унормувували обговорюване питання.

З метою забезпечення єдиного порядку віднесення злочинів до учинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності, достовірності статистичних показників, що характеризують стан і структуру злочинності в цій сфері, Генеральна прокуратура України спільно з Міністерством внутрішніх справ України 12 вересня 2011 року розробила вказівку № 117 «Про єдиний порядок обліку злочинів, учинених на підприємствах, установах та організаціях за видами економічної діяльності», у якій було визначено перелік статей КК України для злочинів, які можуть бути віднесені до вчинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності.

Під час визначення видів злочинів, що можуть бути віднесені до злочинів у сфері економічної діяльності, слід було керуватися такими положеннями: злочин, учинений спеціальним суб'єктом (службовою особою), який пов'язаний з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, відносити до вчинених на підприємстві, установі чи організації незалежно від форми власності; злочин, суб'єктом учинення якого є загальний суб'єкт, обліковувати за Класифікатором видів економічної діяльності за умови вчинення його: працівником підприємства, установи чи організації під час виконання трудових обов'язків, іншою особою, злочинними діями якої завдано шкоду підприємству, установі, організації або суб'єкту господарювання. Цей перелік встановлював чіткий порядок віднесення кримінальних правопорушень до вчинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності. Згідно з ним кількість статей КК України, що безпосередньо стосувалися вчинених у сфері економічної діяльності, становила 96, а кількість альтернативних, залежно

від виду суб'єкта злочину, – 98. Отже, було створено ефективний механізм визначення видів злочинів, учинених у сфері економіки, що позитивно позначилося на правозастосовній діяльності, пов'язаній із запобіганням економічній злочинності.

Проте 21 червня 2013 року Генеральний прокурор України спільно з Головою Служби безпеки України, Міністром внутрішніх справ України та Міністром доходів і зборів України підписав лист-вказівку № 80/11228/Зр/292, яким була скасована спільна вказівка від 12 вересня 2011 року № 117 «Про єдиний порядок обліку злочинів, вчинених на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності, та перелік статей Кримінального кодексу України, які можуть бути віднесені до числа вчинених на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності» та введено новий порядок обліку цієї категорії злочинів. Так, прокурорів усіх рівнів, слідчих підрозділів органів прокуратури, органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, під час заповнення рядка 26 «Види економічної діяльності, у яких учинено кримінальне правопорушення» було зобов'язано керуватися національним класифікатором України «Класифікація видів економічної діяльності», затвердженим наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457 зі змінами та доповненнями, внесеними наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 29 листопада 2010 року № 530. Такий підхід спричиняє проблеми на практиці, оскільки облік кримінальних правопорушень і внесення даних щодо них до Єдиного реєстру досудових розслідувань з використанням лише КВЕД є спірним.

Висновки. Визначення видів кримінальних правопорушень, які можуть бути віднесені до категорії учинених саме у сфері економічної діяльності, потребує чіткого нормативного закріплення, що сприятиме правильній кваліфікації цих діянь, обґрунтованому внесенню відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і підвищенню ефективності запобігання злочинам цієї категорії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Курс лекцій по криминологии : учеб. пособие / под ред. И. Н. Даньшина, В. В. Голины. – Харьков : Одиссей, 2006. – 280 с.
2. Криминология / под ред. Н. Ф. Кузнецовой, Г. М. Миньковского. – М. : БЕК, 2003. – 556 с.

3. Про Національне бюро фінансової безпеки України [Електронний ресурс] : проект Закону України (реєстр. № 8157 від 19 берез. 2018 р.). – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63676. – Назва з екрана.

4. Європейський досвід організації системи протидії економічній злочинності [Електронний ресурс] : аналіт. записка. – Режим доступу: <http://w.w.w.niss.gov.ua>. – Назва з екрана.

5. Моніторинговий кримінологічний аналіз злочинності в Україні (2009–2013 роки) : монографія / [Є. М. Блажівський, І. М. Козьяков, О. О. Книженко та ін.]. – Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2014. – 488 с.

6. Кальман О. Г. Економічна злочинність і суміжні з нею поняття / О. Г. Кальман // Проблеми законності. – 2002. – Вип. 55. – С. 133–141.

7. Литвак О. М. Злочинність: її причини та профілактика / О. М. Литвак. – Київ : Україна, 1997. – 167 с.

8. Економічна безпека : навч. посіб. / [В. І. Франчук, Л. В. Герасименко, В. О. Гончарова та ін.]. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. – С. 54–64.

9. Чернявський С. С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування : монографія / С. С. Чернявський. – Київ : Хай-Тек Прес, 2010. – 624 с.

REFERENCES

1. Danshin, I.N., & Golina, V.V. (Ed.). (2006). *Kurs lektsii po kriminologii [Course of lectures on criminology]*. Harkov: Odissei [in Russian].

2. Kuznecova, N.F., & Minkovskii, G.M. (Ed.). (2003). *Kriminologija [Criminology]*. Moscow: BEK [in Russian].

3. Proekt Zakonu Ukrainy "Pro Natsionalne biuro finansovoi bezpeky Ukrainy": (reiestr. No. 8157 vid 19 berez. 2018 r.) [Draft Law of Ukraine "On the National Bureau of Financial Security of Ukraine": (Reg. No. 8157 of March 19, 2018). (n.d.). w1.c1.rada.gov.ua. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63676 [in Ukrainian].

4. Yevropeyskiy dosvid orhanizatsii systemy protydiv ekonomichnii zlochynnosti [European experience in organizing a system for combating economic crime]. (n.d.). w.w.w.niss.gov.ua. Retrieved from <http://w.w.w.niss.gov.ua> [in Ukrainian].

5. Blazhivskiy, Ye.M., Koziakov, I.M., & Knyzhenko, O.O. (et al.). (2014). *Monitorynhoviy kryminolohichnyi analiz zlochynnosti v Ukraini (2009-2013 roky) [Monitoring Criminological Analysis of Crime in Ukraine (2009-2013)]*. Kyiv: Nats. akad. Prokuratury Ukrainy [in Ukrainian].

6. Kalman, O.H. (2002). Ekonomichna zlochynnist i sumizhni z neiu poniattia [Economic crime and related concepts]. *Problemy zakonnosti, Problems of legality*, 55, 133-141 [in Ukrainian].

7. Lytvak, O.M. (1997). *Zlochynnist: yiyi prychny ta profilaktyka [Criminality: its causes and prevention]*. Kyiv: Ukraina [in Ukrainian].

8. Franchuk, V.I., Herasymenko, L.V., & Honcharova, V.O. (et al.). (2010). *Ekonomichna bezpeka [Economic security]*. Lviv: Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].

9. Cherniavskiy, S.S. (2010). *Finansove shakhraystvo: metodolohichni zasady rozsliduvannia [Financial fraud: methodological principles of the investigation]*. Kyiv: Khai-Tek Pres [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 11.04.2018

Lisova N. – Ph.D in Law, Associate Professor, Head of the Department of Organization of Scientific Work of Management of Organizational Support and Planning of the National Academy of Public Prosecutor of Ukraine, Kyiv, Ukraine; e-mail: nelilisova@ukr.net; **ORCID 0000-00024410-6662**

Prevention of Crime in Economic Activity

The article focuses on the prevention of crimes in the sphere of economic activity, in particular, regarding the creation of a state law enforcement agency whose activities will be aimed at identifying, preventing, terminating, investigating and disclosing criminal offenses in the sphere of economic activity that are attributable to its jurisdiction that directly or indirectly cause damage. Public finances, as well as fight against crime in the field of taxation, customs and budgetary spheres, and prevent their commission in the future. In addition, approaches to the definition of types of criminal offenses that can be categorized as committed in enterprises, institutions and organizations by type of economic activity are analyzed. It is stressed that among scientists there is no unanimous opinion regarding the interpretation of the essence of the concept of «economic crimes» and their classification. The lack of common approaches to the issue under discussion creates some difficulties in practice, which significantly reduces the level of crime prevention in the field of economic activity. The article also states that the requirements of paragraph 26 of the Regulation on the procedure for conducting the Single Register of pre-trial investigations, approved by the order of the Prosecutor General of Ukraine of April 6, 2016, No. 139, according to which criminal offenses (persons who committed them) by types of economic activity are determined and are entered in the Register only with the use of the National Classifier of Ukraine «Classification of Types of Economic Activity», need to be improved. To this end, it is proposed to standardize the procedure for recording crimes committed at enterprises, institutions and organizations by types of economic activity, by the relevant legal act, to determine a clear list of articles of the Criminal Code of Ukraine. In determining the types of crimes that can be attributed to crimes in the field of economic activity, be guided by the following provisions: a crime committed by a special subject (official), which is related to the implementation of organizational and administrative or administrative functions, to be attributed to committed at an enterprise, institution or organization irrespective of the form of ownership; a crime the subject of which is a general subject to account for the Classifier of types of economic activity, provided that he is committed: an employee of an enterprise, institution or organization in the performance of labor duties, another person whose criminal actions are caused to damage the enterprise, institution, organization or a business entity. Thus, the specified list will determine a clear procedure for attributing criminal offenses to the number committed at enterprises, institutions and organizations by type of economic activity.

Keywords: crime prevention; criminal offenses; economic crime; classification; economic activity; the registering crimes; special-criminological activities.